

# 22 lipca 1443 - W szwajcarskiej wojnie domowej 1436-50 bitwa pod St. Jakob nad rzeką Sihl

W bitwie wzięły udział armie sprzymierzonych ośmiu miast szwajcarskich, które starły się z wojskami z Zurychu. Z tego powodu wojna 1436-1450 nazywana jest często w źródłach niemieckich wojną starego Zurychu. Wojnę domową starali się wykorzystać Austriacy, którym konflikt zwaśnionych miast szwajcarskich był na rękę w próbie zdobycia nowych terenów. Dlatego też król niemiecki Fryderyk III zdecydował się na zawarcie sojuszu z Zurychem, do którego wysłał nawet swoich rycerzy.

Wojska sprzymierzonych miast wkroczyły na ziemie kantonu zuryskiego, zmuszając obrońców do ukrycia się za murami miasta. Po spustoszeniu okolicy Szwajcarzy powrócili do domów na czas żniw, dodatkowo zbrojąc się na dalszą wojnę. Po żniwach Szwajcarzy zdecydowali się na zaatakowanie samego miasta. Dnia 22 lipca 1443 wojska z Zurychu dowodzone przez burmistrza miasta Rudolfa Stussi zdecydowały się na wypad z miasta. Żle zorganizowane oddziały zaatakowały most na rzece Sihl w pobliżu miejscowości St. Jakob.

Kontratak Szwajcarów okazał się jednak bardzo skuteczny, wojska Zurychu zmuszone były do odwrotu ku miastu. Jednym z ostatnich przekraczających most był burmistrz Zurychu, który w końcu w pojedynkę bronił mostu, co przypłacił własnym życiem. W ślad za uciekającymi do miasta wdarła się już nawet niewielka grupa wojsk sprzymierzonych. Rozpoczęła się walka na ulicach miasta. Miasto przed klęską uratowała jedna z mieszczanek, która w decydującym momencie nakazała strażnikom spuścić kratę w bramie miejskiej. Zurych był uratowany.

Po bitwie obie strony starały się zawrzeć porozumienie pokojowe, jednak bez rezultatu. W Zurychu zwyciężyła ostatecznie partia wojenna, a zwolennicy rokowań ze Szwajcarami zostali straceni.

## **Szwajcarska wojna domowa 1436-1450**

W roku 1438 wojska ze Schwyz zajęły obszar Walensee, co zmusiło Zurych do zastosowania blokady dostaw zboża do tego kantonu. W roku 1440 siły ze Schwyz oraz z kantonu Glarus wyruszyły w kierunku sprzymierzonego z Zurychem kantonu Sargans. Ponieważ Zurych odmówił pośrednictwa kilku zagrożonym kantonom, zdecydowały się one wystąpić po stronie Schwyz. Każdego roku do 1443 wojska szwajcarskich miast związkowych pustoszyły rejony Zurychu. W tym czasie zdobyły zuryskie miasta Feusisberg, Freienbach i Wollerau. W roku 1440 Zurych zmuszony został na skutek wyczerpania swoich sił do zawieszenia broni z przeciwnikiem.

W roku 1436 zmarł hrabia Fryderyk VII z dynastii Toggenburgów. Hrabia nie pozostawił po sobie potomka oraz nie spisał testamentu, co stało się powodem zacieklej walki o pozostawione dziedzictwo pomiędzy kantonami Zurychu i Schwyz. Z oboma kantonami Fryderyk VII zawarł bowiem tuż przed śmiercią sojusze obronne. Burmistrz Zurychu Rudolf Stussi chciał pozyskać głównie hrabstwo Uznach oraz księstwo Gaster. W roku 1438

wojska ze Schwyz zajęły obszar Walensee, co zmusiło Zurych do zastosowania blokady dostaw zboża do tego kantonu.

W roku 1440 siły ze Schwyz oraz z kantonu Glarus wyruszyły w kierunku sprzymierzonego z Zurychem kantonu Sargans. Ponieważ Zurych odmówił pośrednictwa kilku zagrożonym kantonom, zdecydowały się one wystąpić po stronie Schwyz. Każdego roku do 1443 wojska szwajcarskich miast związkowych pustoszyły rejony Zurychu. W tym czasie zdobyły zuryskie miasta Feusisberg, Freienbach i Wollerau. W roku 1440 Zurych zmuszony został na skutek wyczerpania swoich sił do zawieszenia broni z przeciwnikiem.

Gdy w 1442 Fryderyk III ukoronowany został na króla Niemiec, władze Zurychu zwróciły mu odebrane w roku 1424 hrabstwo Kyburg i dały mu wolną rękę w kwestii odbicia Aargau w zamian za przyrzeczenie wykupienia utraconego hrabstwa Uznach i obrony Zurychu. Król wysłał swoich rycerzy do miasta na czele doświadczonych dowódców Hansa von Rechberga oraz Thuringa von Hallwil. Na wieść o tych wydarzeniach sprzymierzone kantony szwajcarskie wypowiedziały Zurychowi wojnę i zajęły miejscowości Bremgarten oraz Baden.

W bitwie pod St. Jakob nad rzeką Sihl, odniosły one częściowe zwycięstwo. Zginął wtedy burmistrz Zurychu, Stussi. Zurych w dalszym ciągu obstawał przy zwrocie hrabstwa Uznach. Po ośmiu miesiącach zawieszenia broni, działania wojenne rozpoczęły się na nowo. Po zdobyciu Greifensee i mordzie na załodze miasta (masakra w Greifensee) 20-tysięczne siły związkowe 20 czerwca 1444 rozpoczęły oblężenie Zurychu i habsburskiego Rapperswilu.

W tej sytuacji Fryderyk III zwrócił się o pomoc do króla francuskiego Karola VII. Ten wysłał 40-tysięczną armię Armaniaków (nazywaną tak od ich dowódcy, hrabiego Bernarda VII Armaniac) do Bazylei. Siły Armaniaków wzmocnione zostały przez wojska zuryskie. 26 sierpnia doszło do bitwy pod Pratteln. Francuzi zajęli wioski leżące nad rzeką Birs. Szwajcarzy przypuścili atak, który zniósł straż przednią Armaniaków, zmusił ich do ucieczki i zaatakowali most na rzece, gdzie natknęli się na siły główne Francuzów, których kawaleria zmusiła ich do odwrotu.

26 sierpnia 1444 w miejscowości St. Jakob nad rzeką Birs Szwajcarzy zostali rozgromieni przez otaczające ich siły francuskie (śmierć poniosło 1500 żołnierzy szwajcarskich). Straty Francuzów były jednak tak wysokie, że ci - zaszokowani niekonwencjonalnymi formami walk Szwajcarów - wycofali się z zajętych terenów. W roku 1446 Fryderyk III ponownie spróbował zaatakować Szwajcarów. Jego 5-tysięczna armia została jednak rozbita w bitwie pod Ragaz (6 marca 1446).

Dnia 12 czerwca 1446 reńskiemu margrabiemu z Konstancji na kongresie pokojowym udało się nakłonić obie strony do podjęcia rozmów pokojowych. Rozmowy były trudne i przeciągały się i dopiero w roku 1450 zwaśnione strony zawarły pokój. Zurych zmuszony został do rozwiązania swojego sojuszu z Austrią, po czym otrzymał z powrotem utracone na rzecz Schwyz ziemie z wyjątkiem spornych terenów Uznach i Windegg, które dostały się pod panowanie kantonów Schwyz i Glarus.